

Lotta Ihse

Uttryck som markerar tillhörighet

En studie av mäns och kvinnors användande av förstärkningsuttryck i samtal.

Handledare: Jan Svensson

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Syfte och frågeställningar.....	3
1.2 Disposition.....	4
2 Bakgrund.....	5
2.1 Språkvetenskap och kön.....	5
2.1.1 Historik.....	5
2.1.2 Språk och identitet.....	6
2.2 Tidigare forskning.....	7
2.2.1 Genus och förstärkningsuttryck.....	8
3 Metod och material.....	10
3.1 Val av metod.....	10
3.1.1 Undersökning av samtal.....	10
3.2 Tillvägagångssätt och material.....	11
3.3 Förstärkningsuttryck.....	12
3.3.1 Gradadverb.....	12
3.3.2 Prefix.....	14
3.3.3 Tabu-, slangord och svordomar.....	15
4 Resultat.....	16
4.1 Kvantitativa resultat.....	16
4.1.1 Grupp 1 kvinnor.....	16
4.1.2 Grupp 2 män.....	18
4.1.3 Grupp 3 blandad grupp.....	20
4.2 Jämförelser av resultaten.....	23
4.2.1 Vilka skillnader finns mellan män och kvinnor?.....	23
4.2.2 Förändras antal och val av förstärkningsuttryck när könen blandas?.....	26
4.3 Slutsatser.....	29
5 Diskussion.....	31
6 Avslutning och sammanfattning.....	33
Litteraturförteckning.....	34
Bilagor.....	35-38

1 Inledning

Det gemensamma projektområdet för 1994 års C-uppsatsskribenter var ”könsbaserade samtalsstrategier”. I samband med det så intresserade jag mig för den litteratur och forskning kring kvinnors och mäns olika samtalsstilar som uppkom i mitten på 1970-talet och framåt. Något som slog mig var hur ofta man förknippade kvinnor och män med att använda olika typer av samtalsmarkörer, och att kvinnorna stod för de flesta förstärkande orden. Den forskning jag hittade på området visade sig dock ofta undersöka olika typer av samtalsmarkörer samtidigt, där de förstärkande orden (eng intensifiers, motsvarande gradadverb) bara var en variabel bland till exempel försvagande ord, återkopplingar och/eller reserverande ord.

I den här uppsatsen fördjupar jag mig i förstärkande uttryck genom att dels utöka variabeln förstärkande ord (intensifiers) till att handla om förstärkande uttryck samt att bara fokusera på dessa och inga andra samtalsmarkörer, och också genom att testa riktigheten i tidigare forskning kring mäns och kvinnors användande av förstärkningsuttryck. Jag kommer att undersöka hur männen respektive kvinnorna skiljer sig åt i sina samtalsstilar i form av antal och val av förstärkningsuttryck. Jag kommer också svara på frågan om deras beteende förändras när de samtalar tillsammans i en gemensam heterogen grupp.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mitt syfte är att undersöka huruvida antal och val av förstärkningsuttryck i ett samtal, kring ett slumpmässigt val av ämne, är olika beroende på kön, samt om dessa förhållande ändras när könen blandas.

Jag har formulerat ett antal frågor baserat på mitt syfte.

- Stämmer tidigare forskningsresultat att kvinnor använder fler förstärkningsuttryck än män i ett samtal?

- Vilka skillnader mellan kvinnor och män finns det i val och antal förstärkningsuttryck?
- Förändras antal och val av förstärkningsuttryck när könen blandas och måste interagera i ett gemensamt samtal?

1.2 Disposition

Jag kommer att börja med en tillbakablick på hur den språkvetenskapliga forskningen kring kvinnors och mäns språkbruk har sett ut och hur den utvecklats. Jag kommer också ge en kort överblick över vad som forskats och skrivits om förstärkningsuttryck och genus. Därefter kommer jag att beskriva vilken metod och vilket material jag har använt mig av samt också hur jag definierar förstärkningsuttryck och vilka begränsningar jag har gjort.

Slutligen kommer jag att redovisa mina resultat i en kvantitativ och jämförande form, varefter jag avslutar med att dra möjliga slutsatser samt diskutera mina resultat och slutsatser med bakgrund av tidigare forskning.

2 Bakgrund

I det här kapitlet kommer jag att berätta kort om hur språkvetenskapen har betraktat kön som variabel historiskt sätt och hur den betraktas idag. Jag kommer också delge ett par exempel på forskning som bedrivits på området förstärkande ord och kön. Tyvärr har jag inte hittat någon relevant forskning kring mäns och kvinnors användande av en bredare benämning så som förstärkningsuttryck. Men jag anser att resultaten från den närliggande forskningen ändå ger en bra inblick i området.

2.1 Språkvetenskap och kön

Bertil Malmgren (2001:18) deklarerar att "[s]pråkvetenskap utan kontakt med sociologiska och kulturhistoriska frågeställningar är inte rimligt eftersom den språkliga innehållsanalysen inte kan genomföras utan hänsyn till den sociala och kulturella miljön". Därför kan det konstateras att just skillnaderna mellan könen är och har varit mycket intressant att studera ur ett språkvetenskapligt perspektiv såväl som ur ett genusperspektiv.

2.1.1 Historik

Fram till 1970-talet så dominerades de språkvetenskapliga undersökningarna av stora kvantitativa studier där kön sattes i samband med språkliga variabler som exempelvis uttalsvarianter. Man kvantifierade helt enkelt ett visst uttal och konstaterade att det förekom oftare hos kvinnor än hos män eller tvärtom. Kön behandlades som en variabel på samma sätt som ålder, etnicitet och social klass. Trots att det i många undersökningar visade sig att könet var en mer betydelsefull variabel än klass dröjde det fram tills dess den politiska feminismen gjorde sitt intåg på allvar i mitten på 1970-talet, innan det växte fram forskning som handlade mer specifikt om språk och kön. Robin Lakoffs *Language and Womans's Place* (1975) antas vara den mest kända och citerade boken i detta ämne (Nordenstam:2003:9-10). Utifrån Lakoffs resonemang har forskare senare utvecklat tre kommunikativa modeller som präglat språk och genusforskningen på olika sätt –

bristmodellen, skillnadsmodellen och dominansmodellen (Ohlsson:2008:152).

Bristmodellen utgår från att kvinnor inte är vana vid att tala i offentliga sammanhang och därför inte tillägnat sig normspråkbruket utan avviker från det. Skillnadsmodellen menar att män och kvinnor använder språket på så olika sätt att det kan liknas vid en tvärkulturell kommunikation, och dominansmodellen ser skillnaderna som en fråga om social status. Det innebär att den talare som har makt i samhället också besitter det språk som är samhällets norm (Ohlsson:2008:152-153). Bristmodellen har inte många anhängare idag, och kritiken mot skillnadsmodellen består i att det inte går att bygga forskning på att män och kvinnor i princip inte förstår varandra. Dominansmodellen däremot har haft ett starkt inflytande på senare års internationella forskning. Men fortfarande så diskuteras det mycket kring de olika modellerna och många genusforskare strävar idag efter att komma bort från allt tänkande som på något sätt fortsätter att cementera manligt och kvinnligt som två slutna genuskategorier (Ohlsson:2008:154).

2.1.2 Språk och identitet

Grunden och intresset för att undersöka skillnader i mäns och kvinnors språk består i att kvinnor och män anses tillhöra olika sociala grupper eller så kallade subkulturer. I boken *Women, Men and language* (1993:4-7) diskuterar författarinnan Jennifer Coates undersökningar som jämför män och kvinnors sätt att samtala, och hon menar att eftersom kvinnor utgör en egen social grupp identifierar de sig också med varandra via språket. Även Maria Ohlsson (2008:154-157) diskuterar kring språk och identitet. Hon menar att precis som vi visar vem vi är i form av till exempel frisyr, kläder och fritidsaktiviteter så vill vi också visa vem vi är genom vad vi säger och hur vi säger det. Med andra ord så visar vi vår identitet och grupptillhörighet genom vårt språkbruk och våra språkhandlingar.

Att visa grupptillhörighet är så viktigt för oss att vi kan gå långt för att anpassa oss till en annan eller andra talare som vi vill känna gemenskap med. Denna så kallade ackommodationsteori innebär att personer i en grupp kommer att likna varandra i sin

kommunikation ju mer de ökar sitt engagemang och förståelse mellan sig. Den konvergerade ackommodationen (dvs när man närmar sig varandras beteende i kommunikationen) kan ske både uppåt och nedåt i förhållande till personernas status och makt (Einarsson:2004:43-44). Skulle man tolka in dominansmodellen i denna teori så borde man alltså kunna anta att kvinnor oftare anpassar sig till mäns kommunikationsstrategier eftersom det är männen som har makten i samhället.

Dessa fakta kring grupp-gemenskap har gett oss en ny bild av språk- och genusforskningen. Om man tidigare undersökte mer statistiska samband så fokuserar man idag mer på att avläsa vilka genusedeologier och normer i samhället som gäller för de olika könen.

Därför anser många språkforskare idag att alla skillnader mellan könen är inlärd, och grundar sina teorier på forskning som visar på att det bara finns ett fåtal medfödda skillnader mellan pojkar och flickors språkbruk t ex dyslexi som är vanligare hos pojkar. Vi tillägnar oss helt enkelt en genusmarkerad identitet när vi växer upp, och genom interaktion med andra människor använder vi det språk som förväntas av oss (Ohlsson: 2008:150). Undersökningar visar att våra attityder till manlig och kvinnlig identitet och därmed också språk är mycket starka. Några försökspersoner som fick en könsneutral text att läsa bedömde exakt samma text som trovärdig, kompetent och nonchalant när avsändaren heter Ingvar, men mer mänsklig när de trodde den skrivits av en Ingvor (Einarsson:2004:212). Våra förväntningar på hur män och kvinnor ska bete sig är helt enkelt extremt cementerade.

2.2 Tidigare forskning

Förstärkningsuttryck utgör en grupp ord som hela tiden genomgår förändringar och präglas starkt av varje tidsanda. Vi tenderar inte bara att använda fler förstärkningsuttryck hela tiden utan vi utökar också deras betydelse (Malmgren:2001:46-49). Det gör att det är en intressant grupp att forska kring. Framför allt så har det bedrivits svensk forskning kring

huruvida användandet av orden har ökat, vilka nya ord som tillkommit samt vilka gamla som inte bara blivit mer vanligt förekommande, utan också fått en förändrad innebörd. Ordet *grymt* t ex hade fram till för några decennier sedan enbart en negativ betydelse, medan det på 1990-talet plockades upp och användes flitigt i positiva ordalag t ex *Det är grymt bra*. En del förstärkningsuttryck har också bleknat i sin betydelse. Till dessa hör främst gradadverb som tillsammans med ett adjektiv bildar en egentlig motsats t ex *väldigt liten*. (Nilsson:2002:7-8)

2.2.1 Genus och förstärkningsuttryck

Jag har påträffat en del internationell forskning kring kvinnors och mäns användning av förstärkande eller intensifierande ord (så kallade intensifiers). Främst i sammanhang där man samtidigt undersökt bland annat samtalsstödjande signaler, reserverande ord och påhångsfrågor. Jag har dock inte stött på varken någon internationell eller svensk forskning som enbart behandlar genus och förstärkningsuttryck.

Vad som dock går att utläsa från tidigare forskning är att kvinnor använder fler diskurspartiklar såsom samtalsstödjande signaler och återkopplingar t ex *ja; visst; precis*, reserverande ord t ex *tror jag*, förstärkande ord (intensifiers) t ex *verkligen* och påhångsfrågor t ex *eller hur* (Coates:1993:107, Einarsson:2004:243). Robin Lakoffs tolkning (Lakoff:1973:45) på 1970-talet var att detta skulle handla om en större osäkerhet hos kvinnor. Hon menade också att de som har mindre makt i samhället oftare använder sig av fler artighetstecken som påhångsfrågor och känslouttryck såsom förstärkande ord. Men Lakoffs teorier har utmanats och idag pratar man hellre om att det enbart handlar om våra attityder och förväntningar på de olika könen. Bradac & Mulac visar i en undersökning av fiktiva anställningsintervjuer att förstärkande ord (intensifiers) och artiga uttrycksformer såsom återkopplingar uppfattades av informanterna som relativt effektfulla och kraftfulla oavsett om de var män eller kvinnor, medan t ex reserverande ord (så kallade hedges) och påhångsfrågor ansågs ineffektiva och kraftlösa (Bradac:1988:312). Därmed menar Bradac

& Mulac att förstärkande ord inte längre bör användas som språkvariabel i forskning kring uttryck för makt eller osäkerhet i språket.

Mc Mullen and Pasloski (1992:27) har hittat att användandet av förstärkande ord (intensifiers) har med faktorer som den sociala situationen att göra. Deras resultat visar att ordgruppen används mer i familjära situationer och i sammanhang där själva ämnet ansågs mer familjärt och engagerande. Talarna kände sig helt enkelt mer fria att lägga mer styrka bakom sina ord.

Tidigare forskning visar också att kvinnor och män använder olika typer av förstärkande ord olika mycket. I Carita Paradis artikel *Jolly good and terribly nice* (1995:74-75) konstaterar hon att män helst använder *extremely* och *perfectly* medan kvinnor oftare tar till *absolutely* and *terribly*. Hon menar att detta bygger på de förväntningar vi har på män och kvinnor. Paradis (1995:73) hävdar: "[...] att trots att vi vet att män kan vara hänsynsfulla och kvinnor faktiskt svär, tycks vi använda oss av denna stereotyp". Och eftersom vi människor är angelägna om att visa vår grupp tillhörighet påverkas också vårt sätt att välja språkstrategi. Vi pratar helt enkelt på det sätt som förväntas av oss.

3 Metod och material

Här kommer jag beskriva min metod och hur jag har tagit fram undersökningsmaterialet. Jag kommer också beskriva vad jag menar med ett förstärkningsuttryck och vilka begränsningar jag har gjort och varför.

3.1 Val av metod

För att kunna göra en språkvetenskaplig undersökning finns det en hel del metoder och kombinationer av dessa. Men framför allt delas metoderna in i kvantitativa och kvalitativa. Det finns för- och nackdelar med båda, men generellt ger de kvantitativa undersökningarna ett brett perspektiv medan de kvalitativa ger en djupare bild (Lagerholm:2005:28-30). Jag kommer att använda mig av en kvantitativ undersökning i form av en variabelanalys när jag beräknar antalet förstärkningsuttryck hos informanterna och för att kunna sammanställa resultaten i överskådliga diagram.

3.1.1 Undersökning av samtal

Det finns skillnader mellan tal och skrift och förutsättningarna för att undersöka de olika inom den språkvetenskapliga forskningen. Varje dag samtalar vi och för att ett samtal ska kunna fungera måste vi interagera med vår samtalspartner. Talet förs framåt med hjälp av de medverkande, medan en skrift är en monolog. I tal så lyssnar någon, medan man i skrift har tid på sig att läsa. Talet är också spontant och fylls därför med tvekljud, pauser, upprepningar, småord utan egentlig betydelse, frågor och uppmaningar. Att samtala är en kunskap vi har lärt oss genom vår uppväxt och i vårt samspel med andra människor, vilket gör att det är mycket intressant att studera ur en språkvetenskapligt synvinkel (Lagerholm: 2005:112). Därför valde jag att tillsammans med andra studenter utföra en språkvetenskaplig studie av samtal via ett videoinspelat och därefter transkriberat material. Det finns dock en del kriterier för att få en inspelat material till att bli ett bra underlag för en vetenskaplig undersökning. Informanterna måste bland annat tala så naturligt som möjligt och våga vara ärliga. (Lagerholm:2005:32) Därför beslöt vi oss för att inte avslöja för intervjupersonerna vad det egentliga syftet till inspelning var. Vi valde också ett ämne som vi visste engagerade, som vi ständigt hörde folk diskutera i korridorerna och som inte

kunde avslöja vårt egentliga syfte. Informanterna fick uppgiften att diskutera den fysiska miljön på Institutionen för Nordiska Språk och därefter också komma med förslag på vad de tyckte skulle åtgärdas (se bilaga 1).

3.2 Tillvägagångssätt och material

För att kunna undersöka en språklig interaktion så har jag använt mig av ett transkriberat material utifrån tre olika videoinspelningar. Informanterna var studenter på Institutionen för Nordiska Språk 1994 och valdes ut slumpmässigt. För att kunna iaktta systematiska olikheter mellan kvinnliga och manliga studenters sätt att diskutera delades informanterna in i tre grupper. Grupp 1 består av de tre kvinnorna Eva (hädanefter kallad E både i det transkriberade materialet och vidare i denna uppsats), Lena (L) och Malin (M) och samtalar i 48.33 minuter. Grupp 2 består av de tre männen Peter (P), Victor (V) och Tom (T) som samtalar i 41.19 min. Grupp 3 är en heterogen grupp och består av två av de tre männen Peter och Victor från grupp 2, och två av de tre kvinnorna Eva och Lena från grupp 1. De samtalar i 59.57+30.30 minuter. Uppdraget för alla grupperna var att prata fritt om hur de uppfattade den fysiska miljön på Nordiska Språk och att också komma fram till förslag på hur de skulle vilja förändra och förbättra den. Informanterna visste om att de blev inspelade, men inte i vilket syfte. Därefter transkriberades hela videoinspelningarna så noggrant som möjligt. Både småord, pauser och samtidigt tal är angivna. Minimal respons har en egen rad ett halvt steg nedanför huvudtalarens rad för att dessa lätt ska kunna följas. Även när en talare blir avbruten utan att överlappning sker är detta markerat i transkriberingen. Kommunikativa signaler så som tonläge, röstläge, intonation och ansiktsuttryck är inte markerat i transkriberingen.

Undersökningsmaterialet består av tre olika kompendier. Ett för vardera grupp. För att det ska vara lätt att härleda meningar och ord hänvisar jag i resultatbeskrivningen till person, grupp tillhörighet samt sida i undersökningsmaterialet likt exemplet V:grupp 2:10.

Min undersökning bygger på att kvantitativt redogöra för vilka förstärkningsuttryck informanterna använder. Därefter jämförs de eventuella skillnaderna i användandet av förstärkande ord först mellan de homogena grupperna samt sedan även i förhållande till den heterogena gruppen. Eftersom undersökningsmaterialet inte finns att tillgå digitalt, begränsar detta mig något vad gäller framför allt beräkning av antal ord. Därför har jag valt att manuellt räkna antalet ord på de första tio sidorna i vart och ett av gruppernas material. Jag betraktar resultatet som relativt troligt, eftersom man redan på de första sidorna kan ana skillnader i antal samt val av förstärkningsuttryck.

3.3 Förstärkningsuttryck

För att ett ord eller en mening ska anses ha en förstärkande effekt måste det mer eller mindre bryta mot standardspråket. Talaren vill helt enkelt ge sitt yttrande ett visst eftertryck, signalera en viss attityd eller dra till sig lyssnarens uppmärksamhet något extra (Kotsinas:1998:170). Till förstärkningsuttrycken kommer jag ta med de grupper av så kallade gradadverb som kan anses vara förstärkande, prefix som förstärker ord samt tabu-, slangord och svordomar som ger en förstärkande effekt på en mening. Jag kommer inte att beakta förstärkningsuttryck som ingår i en minimal respons t ex *Ja, helt klart* eller *Ja, absolut* eftersom den omedelbara förstärkningseffekten har förlorat sin kraft och orden mer används i betydelsen *jag har förstått, jag håller med*.

3.3.1 Gradadverb

Det man främst förknippar med förstärkningsuttryck är gradadverben. Det är en typ av kvantitativa adverb som i sin tur ingår i gruppen myckethetsadverb. Gradadverb berättar i vilken grad, hur mycket något är framför allt i förhållande till ett adjektiv (ordklasser.se). Gradadverben kan delas in i 1) förstärkande t ex *väldigt* och försvagande t ex *lite* 2) relaterande t ex *tämligen* 3) approximerande t ex *cirka* (Malmgren:2001:21-25). Jag kommer att grunda min undersökning på förstärkande gradadverb såsom t ex *mycket*,

väldigt, oerhört och helt, på gradadverb som uttrycker hundra procentig grad t ex *alldeles* ny, på komparativförstärkande gradadverb som t ex *betydligt*, *avsevärt* samt superlativförstärkande gradadverb såsom *allra*.

Förutom de förstärkande gradadverben kommer jag ta hänsyn till adverb som uttrycker en hundra procentig säkerhet eller en utpräglad emfatisk säkerhet. Till dessa hör t ex *Jag vet säkert att det är så* eller *Jag menar absolut att ...* Även adverbet *bara* tillhör denna kategori och förstärker ofta en negation t ex *Det går bara inte*. Ordet *alls* kan också användas som förstärkning av en negation t ex *de e ju inte alls snyggt* (V:grupp2:27). *Särskilt* kan också förstärka negationer t ex, *inte särskilt lätt* (E:grupp1:9) och kommer att räknas med. I min undersökning kommer jag också ta med adverb som förstärker ett uttalande, de så kallade självklarhetsadverben som t ex *Det är naturligtvis så att ...* eller *Det är självklart att ...* (Malmgren:2001:29-30).

Gradadverbet *helt* kommer inte att tas med i beräkningarna när det står som en minimal respons tillsammans med ordet *helt enkelt* och *helt klart*. Det är uttryck som är så vedertagna att adverbet *helt* har mist sin kraft. Däremot kan *helt klart* som sammansatt uttryck användas som förstärkning av en hel mening i betydelsen *absolut*, *självklart*. Då är detta medräknat t ex *Det är helt klart ett problem*. Ett annat sammansatt uttryck är *över huvud taget* vilket generellt inte tas med i beräkningarna eftersom det betraktas och används mer i betydelsen *ganska*, *i stort sett*, *jämförelsevis* vilka är relaterande gradadverb. Men ibland, ofta vid negationer, får uttrycket betydelsen *faktiskt/verkligt/uteslutande* och då är uttrycket medräknat.

Adverbet *så* räknas som ett relaterande gradadverb men kan ibland uttrycka en förstärkning i sammanhang och i en kontext där det får betydelsen *mycket*, *väldigt* t ex *Han var bara så snäll*. Jag kommer dock inte ta med *så* i meningar som t ex *...så jag ska inte säga så mycket...* eftersom *så* inte är betonat utan mist sin omedelbart förstärkande effekt. Dessutom fungerar meningen sämre utan *så* och jag betraktar det som att talaren inte har lagt till *så* i syfte att få en starkare effekt, utan snarare vill få meningen att flyta. Likadant

är det med adverbet *för* som tas med i denna undersökning när det står i betydelsen *alltför; mycket, väldigt* t ex *Det var för nära* (Malmgren:2001:36).

Adverbet *precis* är medräknat när det används i betydelsen *alldeles* ex *Jag tycker du har precis rätt*. Likadant är det med adverbet *just* i betydelsen *precis, alldeles*.

Jag kommer också att ta hänsyn till orden *faktiskt* och *verkligen*. Enligt Malmgren (2001:37-38) så har både *faktiskt* och *verkligen* utvecklats från att mer eller mindre vara tomma på information till att idag tolkas som att talaren försäkrar att det han säger är sant. Detta enligt principen om maximal information, där lyssnaren hela tiden söker en anledning till varför orden används och därför hör att talaren försäkrar sig om sitt yttrande. Därför kan detta enligt Malmgren tolkas som en emfatisk handling. Däremot när jag hittar sammanhang där *verkligen* eller *faktiskt* står som en minimal respons ex *Ja verkligen* kommer jag inte att ta med dem i beräkningarna, eftersom de i det sammanhanget fungerar som samtalsmarkörer och används i betydelsen *jag håller med, jag förstår*.

3.3.2 Prefix

För att förstärka ord kan man också använda sig av prefix. Inte sällan hör prefixen till slang- eller tabuuttryck. Prefix som intensifierar och/eller förstärker ord kan vara ex *jätte-* kul, *svin-*dyrt, *kanon-*bra. En del språkforskare anser att det finns prefix som blivit så vanligt förekommande att de därmed inte kan räknas som vare sig ett prefix eller ha en förstärkande effekt. Ulla-Britt Kotsinas diskuterar i sin artikel *Språkets uppkomlingar* (2003:Språkvård 3:4-10) kring prefixet *jätte-* som vid 1900-talets början ansågs som ett starkt slanguttryck, men som idag nästa förlorat sin effekt. I min undersökning kommer *jätte-* dock anses ha en förstärkande effekt. Detta med anledning till att mitt undersökningsmaterial är från 1994 och det kan vara svårt att idag bedöma vilken effekt *jätte-* hade vid det tillfälle videoinspelningen gjordes. Dessutom finns det ett intresse från min sida i att undersöka skillnaderna i all typ av användning av förstärkande prefix mellan män och kvinnor.

3.3.3 Tabu-, slangord och svordomar

Andra förstärkande ord är svordomar, slanguttryck och tabubelagda ord. Slang är ord som på något sätt avviker från standardspråket eller det man förväntar sig av ett sammanhang. Inte sällan hämtar vi slanguttryck från djurriket t ex *svinkallt*, *asbra*. Att ett ord anses vara en svordom eller tabubelagt har med vilka områden vi anser vara tabubelagda och som vi inte gärna talar om i vårt vardagssamtal. Två sådana tabubelagda områden är döden och kroppsutsöndringar t ex *dödstrött*, *pissgul*. Trots att religionen inte har lika stort inflytande på människors vardagsliv idag så anses ord som har med Djävulen att göra fortfarande som expressiva svordomar t ex *fan*, *jävla* (Kotsinas:2003:9).

I min undersökning kommer jag att ta hänsyn till de svordomar t ex *jäkla*, tabuord t ex *dösvårt* och slanguttryck t ex *kul*, *grej* som jag hittar. Hit hör också uttryck som är relativt vedertagna idag, men som vi ändå inte skulle få för oss att använda i standardiserat skriftspråk t ex *taskigt med saker*, *skitigt*, *hade varit kanon*, *som ett stort missfoster*. Jag kommer dock inte tillämpa en så bred definition av slangord som Ulla-Britt Kotsinas gör i sin undersökning kring ungdomsspråk. Ord som *jobbig*, *mysig*, *fräsch*, *okej* är alltså inte medräknat på grund av att de är upptagna i vårt vardagsspråk och även används i skriftspråk utan att ge någon särskild förstärkningseffekt. Däremot har uttryck på engelska tagits med eftersom jag anser att det är uttryck som avviker från standardspråket och därmed får en viss förstärkande effekt t ex *Det är lite mission impossible* (V:grupp3:17) (Kotsinas:1998:60).

4 Resultat

4.1 Kvantitativa resultat

I detta kapitel redovisas det antal och de val av förstärkningsuttryck som grupp 1 med bara kvinnor, grupp 2 med bara män och grupp 3 blandat män och kvinnor har gjort. Här beskrivs också de olikheter och likheter som finns mellan informanterna i grupperna.

4.1.1 Grupp 1 kvinnor

Grupp 1 med kvinnor använder förstärkningsuttrycket *jätte-* allra mest. Av totalt 165 förstärkningsuttryck finns 28 stycken *jätte-*. *Faktiskt* (23 stycken) är det näst vanligaste förstärkningsuttrycket och därefter *väldigt* (15 stycken) som framgår av diagram 1. Endast två svordomar förekommer: *jädrigt* (E:grupp1:6) och *jäkligt* (M:grupp1:4), vilka egentligen är förmildrande varianter av *jävligt* och inte lika starka. Vad som förekommer oftare är tabubelagda ord som t ex *piss-*, *spy* och *skit*. Totalt sett nio tabuord uttalade av kvinna E och kvinna L. Slangordet *grej* förekommer tre gånger och är det mest förekommande slangordet. Se resultattabell 1, bilaga 2.

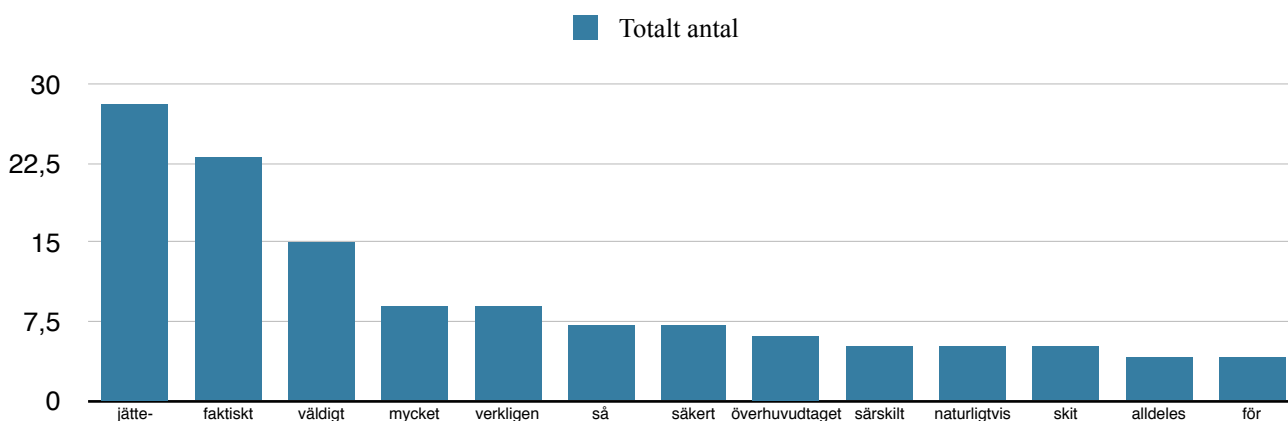

Diagram 1. De vanligaste förstärkningsuttrycken i grupp 1 kvinnlig grupp.

Kvinna E använder 76 stycken förstärkningsuttryck, kvinna L 62 och kvinna M 25 stycken. En beräkning på de första tio sidorna i undersökningsmaterialet visar att av 2056 ord använde kvinna E 35 förstärkningsuttryck vilket motsvarar 1,7 uttryck av 100 löpord. Kvinna L har 40 förstärkningsuttryck av 1093 ord vilket motsvarar 3,7 uttryck av 100 löpord och slutligen kvinna M använder 11 förstärkningsuttryck av 634 möjliga ord vilket ger 1,7 uttryck av 100 löpord.

Resultatet visar alltså att det är kvinna L som har den största frekvensen förstärkningsuttryck. Hon är den som använder allra flest *jätte-* och *väldigt* och bland hennes mest frekvent använda ord finns också *faktiskt* och *verkligen*. Hon och kvinna E toppar ligan vad gäller tabuord, framför allt genom att använda olika böjningar av *skit* fem gånger. Kvinna M använder inte tabuord alls, men däremot står hon för en av de två svordomarna *jäkligt* (Se ovan). Kvinna M är också mer benägen att använda slang som t ex *grej* (M:grupp1:17). Något som också kvinna L gör t ex *himla* (L:grupp1:12). Kvinna M använder också mycket färre *jätte-* och *faktiskt* än kvinna E och kvinna L. Kvinna E är den som använder flest *faktiskt*, 12 stycken. Hennes andra mest förekommande förstärkningsuttryck är *säkert*, vilket inte används alls av kvinna M och endast en gång av kvinna L.

Ur materialet kan man ana sig till att kvinnorna härmar varandra i användandet av förstärkningsuttryck. Om en kvinna börjar använda prefixet *jätte-* så följer en annan efter och sedan även den tredje. (Se undersökningsmaterialet Grupp 1: 5, 7, 17). På sidan 5 förekommer åtta stycken *jätte-* i relativt nära följd och med olika talare. På sidan 7-8 följer sex stycken med något fler inlägg mellan och på sidan 17 följer fyra stycken relativt snabbt efter varandra. Det går dock inte att utläsa att det generellt skulle vara så för alla förstärkningsuttryck, men just med prefixet *jätte-* verkar detta stämma.

4.1.2 Grupp 2 män

Grupp 2 med enbart män använder ordet *faktiskt* allra mest. Av totalt 103 förstärkningsuttryck så används *faktiskt* tio gånger. Därefter kommer *väldigt* sju gånger och sedan *helt*, *grej* och *för* som vardera används sex gånger. Resultaten framgår av diagram 2. Det förekommer en del svordomar (tio stycken) såsom *fan* och *jävla*. Slangorden är också frekventa t ex *grej* och *taskig* som upprepas ett par gånger samt t ex *blaska*, *döna* och *mossigt* som förekommer vardera en gång. Sammanlagt återfinns 16 olika slanguttryck, inklusive *jätte-*. Däremot är tabuorden inte lika många. Det förekommer endast fyra olika som uttalas endast en gång vardera *missfoster* (T:grupp2:21) *dynga* (V:grupp2:21), *idiot-* (P:grupp2:14) och *skit* (T:grupp2:7). Se resultattabell 2, bilaga 3.

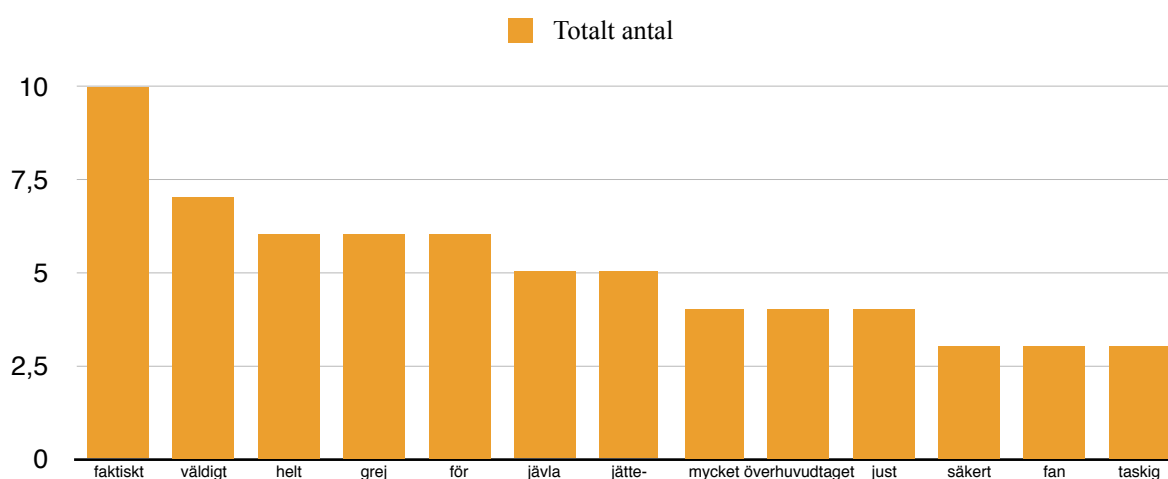

Diagram 2. De vanligaste förstärkningsuttrycken i grupp 2 män.

Av de totalt 103 förstärkningsuttrycken så är de relativt jämnt fördelade mellan de tre männen enligt resultattabell 2, bilaga 3. Beräknar vi antal ord från undersökningsmaterialets sida 1 till 10 så använder man V 18 förstärkningsuttryck av totalt 1280, vilket innebär en användningsgrad av 1,4 uttryck av 100 löpord. Man P har 12 förstärkningsuttryck av 1139 möjliga vilket ger 1,1 uttryck av 100 löpord och slutligen

man T har 18 stycken av sammanlagt 1494 ord vilket innebär en användningsgrad på 1,2 uttryck av 100 löpord.

Valet av förstärkningsuttryck skiljer sig något. Det är enbart man T som använder svordomar (tio stycken) t ex *de e jävligt svår å göra* (T:grupp2:6), *Va fan gör man* (T:grupp2:13). Man V är den som dominerar slanguttrycken (17 stycken) t ex *Taskit med syre* (V:grupp2:2), *å gamla blaskor* (V:grupp2:5) jämfört med man T som använder sex stycken och man P som endast använder två: *snappa upp* (P:grupp2:9) och *tradig* (P:grupp2:19). Man V använder dock ordet *grej* sex gånger vilket gör att frekvensen på hans slanguttryck blir extra högt. Ingen annan i gruppen använder ordet *grej*. Att ordet *grej* är det tredje mest frekventa förstärkningsuttrycket i grupp 2 beror alltså på man V. Förutom *idiotsäker* som uttalas av man P så är det man T och man V som uttalar tabuorden: *missfoster*, *dynga* och *skit*.

Man P:s mest frekventa ord är *faktiskt*, vilket inte används av man V alls. Men näst efter *jävla* används *faktiskt* också mest hos man T. Man P använder också orden *väldigt* och *mycket* t ex *som e väldigt duktiga* (P:grupp2:5), *att de ble mycke enklare* (P:grupp2:7). Prefixet *jätte-* förekommer fem gånger och uttalas av man P (*jättefina*, *jättefint*) och man T (*jättelika*, *jättekö*, *jättefint*). (Se resultattabell 2, bilaga 3)

Sammanfattningsvis så skiljer sig man P något från man V och man T då han använder färre slanguttryck, tabuord och svordomar. Hans mest frekventa förstärkningsuttryck är *faktiskt* vilket han använder sex gånger. Endast man V använder ordet *grej* lika många gånger. Man T:s mest frekventa ord är *jävla* vilket han använder i olika böjningar fem gånger. Man P är också den enda som använder *säkert*, *mycket*, *naturligtvis* och *direkt*. Han använder också *jätte-* i sammansättning med *fint* (*jättefint*) två gånger, medan man T använder *jätte-* i sammanhang som *jättekö*, *jättelika*, *jättebord*.

4.1.3 Grupp 3 blandad

I grupp 3 är det mest frekventa förstärkningsuttrycket *faktiskt*. Av totalt 151 förstärkningsuttryck förekom det 24 gånger. Prefixet *jätte-* förekommer 15 gånger och *väldigt* 13 gånger. Se diagram 3.

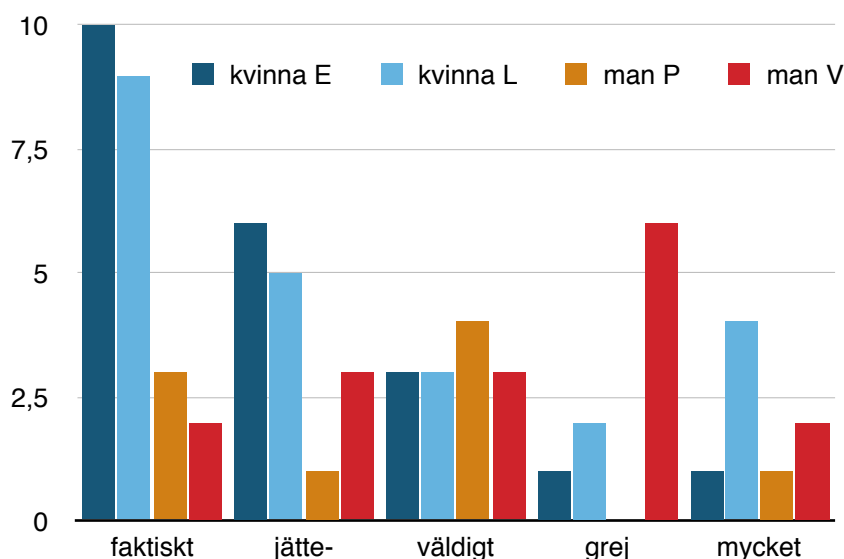

Diagram 3. De fem vanligaste förstärkningsuttrycken i grupp 3 blandad grupp.

Antalet förstärkningsuttryck är relativt jämnt fördelade över informanterna. Av totalt 831 ord från sidan 1 till 10 i undersökningsmaterialet använde man V 17 stycken förstärkningsuttryck vilket ger en användningsgrad av 2,0 uttryck av 100 löpord. Man P använder 15 förstärkningsuttryck av 1334 ord vilket ger 1,1 uttryck av 100 löpord, kvinna E har 10 förstärkningsuttryck av 834 ord vilket ger 1,2 uttryck av 100 löpord och slutligen kvinna L som har 16 förstärkningsord av 834 ord vilket ger 1,9 uttryck av 100 löpord.

Även fördelningen av de olika förstärkningsuttrycken är tämligen lika. Undantaget är ordet *faktiskt* som förekommer tio gånger hos kvinna E och nio gånger hos kvinna L medan det bara förekommer tre gånger hos man P och två gånger hos man V. Prefixet *jätte-*

förekommer också oftare hos de båda kvinnorna (elva gånger) jämfört med männen (fyra gånger). Förstärkningsuttrycket *helt* används av alla utom man P (*helt omöjligt* (E:grupp3:4), *helt otroligt* (V:grupp3:9), *helt okej* (V:grupp3:11)). Ordet *så* (*luften e så dålig* (P:grupp3:16), *de e en så stor grej* (V:grupp3:16), *han e så trevlig så* (L:grupp3:19)) används av alla utom kvinna E.

Man P är ensam om att använda *fruktansvärt* och *fullständigt* och man V är ensam om att använda *betydligt* och *alldeles*. Kvinna E är den enda som använder *särskilt* och *oerhört* och både kvinna E och kvinna L använder t ex *himla* och *helt klart*, vilket inte används av männen alls.

Slangordet *grej* domineras av man V som använder det sex gånger. Men även kvinna E använder det en gång och kvinna L två gånger. Endast en svordom förekommer och uttalas av man V (*e fan vet* (V:grupp3:8)). Tabuorden är få och uttalas av kvinna E (*spygrönt*, *skitigt*) och man V (*bajsbrunt*). Däremot förekommer det desto fler slanguttryck, framför allt hos man V (14 stycken) t ex *mysko*, *störigt*, *grej*, *kul*. Se fördelningen av svordomar, slang och tabuord mellan kvinnor och män i diagram 4, s 22. I den blandade gruppen förekommer slanguttryck i form av engelska strofer både från kvinnorna och männen t ex *you never know* (E:grupp3:18), *mission impossible* (V:grupp3:17), *here we go* (L:grupp3:3) och *king* (V:grupp3:7).

Hos kvinnorna dominerar slangprefixet *jätte-* och förekommer elva gånger jämfört med männen som använder det endast fyra gånger. Bortser man från det kvinnodominanta *jätte-* och det manligt dominanta *grej* så använder kvinnor och män lika många slanguttryck. (Se diagram 5, s 22).

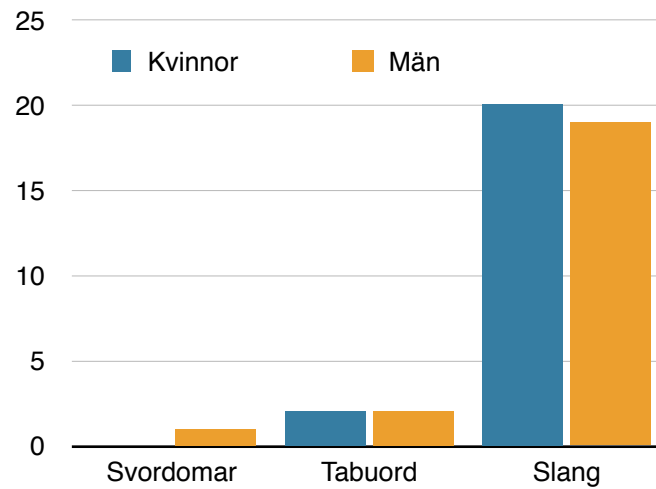

Diagram 4. En jämförelse i den blandade grupp 3.

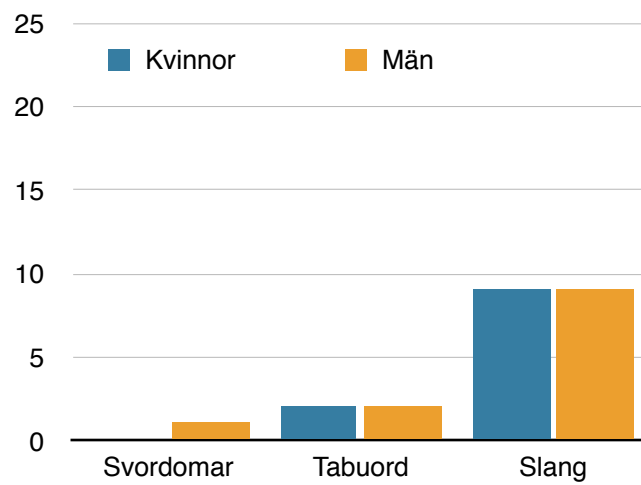

Diagram 5. En jämförelse i den blandade grupp 3 där förstärkningsuttrycken *jätte-* och *grej* inte är medräknat.

4.2 Jämförelser av resultaten

I detta avsnitt beskriver jag skillnaderna mellan de olika grupperna.

4.2.1 Vilka skillnader finns mellan män och kvinnor?

Kvinnor använder fler förstärkningsuttryck än män. De har 165 stycken jämfört med 103 stycken i den manliga gruppen. Beräkningen av andelen förstärkningsuttryck från sidan 1-10 i materialen bekräftar också detta. Kvinnornas genomsnittliga användning är 2,4 uttryck medan männens är 1,3 uttryck per 100 löpord.

Framför allt är det slangprefixet *jätte-* som är väldigt få i gruppen med män. Endast fem stycken *jätte-* förekommer hos männen och då används två till att förstärka ett substantiv *jättekö*, *jättebord* (man T). Det mest använda förstärkningsuttrycket i den kvinnliga gruppen är däremot just *jätte-*. Se diagram 6.

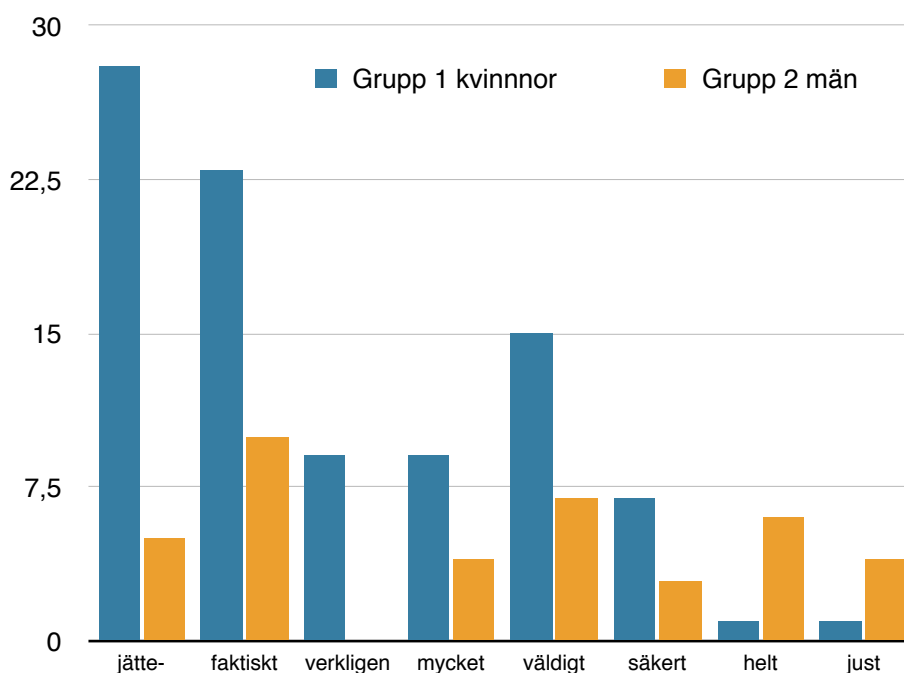

Diagram 6. Skillnaderna mellan grupp 1 kvinnor och grupp 2 män vad gäller de vanligast förekommande förstärkningsuttrycken.

Men även förstärkande adverb såsom *faktiskt* och *verkligen* används flitigt i den kvinnliga gruppen. I den manliga gruppen är *faktiskt* det vanligaste ordet, vilket dock används alla gångerna av man P och aldrig av man V och man T. *Verkligen* används inte alls av den manliga gruppen. Gradadverbet *väldigt* är vanligt i både den kvinnliga och manliga gruppen.

I övrigt så använder männen fler *helt* (sex stycken) t ex *ligger helt fel i tiden* (V:grupp2:21), *e helt okej asså* (V:grupp1:5)) medan kvinnorna bara använder det en gång *man blir helt konstig* (E:grupp1:18). Likadant är det med *just* som används av männen fyra gånger t ex *där är de just som sagt* (V:grupp2:4), medan det används endast en gång av kvinnorna *där de just hänger* (E:grupp1:16). Vad gäller ord som *säkert* och *mycket* så används de bara av man P i grupp 2 och ungefär dubbelt så ofta av kvinnorna i grupp 1 t ex *så mycke mer* (M:grupp1:13) och *kostar ju säkert en del* (E:grupp1:18). Se diagram 6.

I den manliga gruppen förekommer relativt många svordomar (tio stycken), vilka nästan helt saknas i den kvinnliga gruppen förutom två stycken i en förmildrad form av *jävligt*: *jädrigt*, *jäkligt*. Annars är det kvinnorna som har flest tabu- och slangord. Se diagram 7 för en jämförelse mellan grupp 1 och 2 över användandet av svordomar, slang- och tabuord.

Männen dominerar dock antalet slanguttryck 24 stycken: *kuta*, *grym*, *döna*, *mossigt*, *tradig*, *taskig* (tre gånger), *femtielfte*, *seg*, *heavy metal*, *blaska*, *grej* (sex gånger), *hyfsade*, *snappa upp*, *kåk*, *kanon*, *kul* om man inte räknar med ordet *jätte*-. Se diagram 8. Hos kvinnorna hittar man, förutom *jätte*- som förekommer 28 gånger, nämligen endast nio slangord: *grej* tre gånger, *himla* två gånger samt *fräckt* (*jädrigt fräckt* där *fräckt* har betydelsen *coolt*), *schysst* (*schyssta bakgrunder*), *för fem öre* (i betydelsen alls) och *kul* (*se rätt kul ut*) vardera en gång. Vad gäller tabuorden däremot så dominerar kvinnorna genom att använda nio stycken uttryck som t ex *pissgul*, *svinkallt*, *skitiga* och *dösvårt*. Medan männen använder endast fyra stycken: *skit*, *dynga*, *idiotsäker* och *missfoster*.

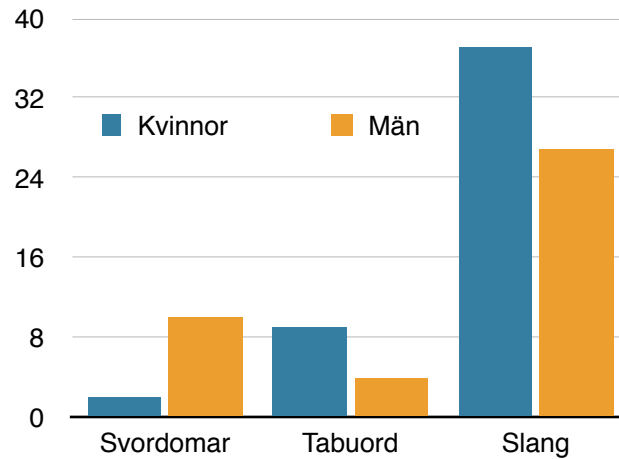

Diagram 7. En jämförelse mellan grupp 1 kvinnor och grupp 2 män.

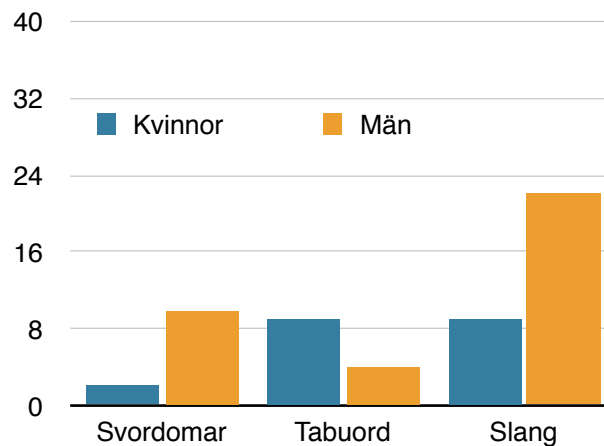

Diagram 8. En jämförelse mellan grupp 1 kvinnor och grupp 2 män. Prefixet *jätte-* är borttaget.

Förstärkningsuttryck som bara går att hitta hos kvinnorna är förutom *verkligen* och alla de svordomar, slang- och tabuord som nämndes ovan: *underbart* (*underbart vitt*), *otroligt* (*otroligt mycket kläder*), *himla* (*himla långt ifrån*), *varmt* (*varmt ljusgult*), *kallt* (*kallt vitt*), *särskilt* (*särskilt lätt*), *allra* (*allra mest viktigast*), *mest* (*mest roligt*), *helt klart* (*hade ju helt*

klart va att föredra), hur som helst (hur mycke planscher som helst) och absolut (e absolut inte bra).

Hos männen finner man istället andra förstärkningsuttryck som inte återfinns hos kvinnorna: *synnerligen (de e ju synnerligen stor), grymt (de e grymt tråkia), förtvivlat (man e så förtvivlat trött), rent (rent praktiskt) , bara i betydelsen alls (de går ju bara inte) och direkt (de e ju direkt förkastligt).*

4.2.2 Förändras antal och val av förstärkningsuttryck när könen blandas?

När könen blandas i grupp 3 ökar antalet förstärkningsuttryck för männen som i grupp 2 hade 103 förstärkningsuttryck, och minskar för kvinnorna som i grupp 1 använde sig av 165 stycken. I grupp 3 uppgår antalet förstärkningsuttryck till 151 stycken varav 85 uttalas av kvinnorna och 66 av männen. Här måste också beaktas att grupp 3 pratade i ca 1,5 timme medan grupp 1 och grupp 2 endast samtalade i ca 50 respektive 40 min (Se kapitel Metod och material).

Man V ökar sin andel förstärkningsuttryck från 1,4 uttryck till 2,0 av 100 löpord vilket motsvarar en ökning på ett halv andel. Det kan ses som lite, men då andelen förstärkningsuttryck generellt är relativt låg och en uträkning av procentökningen motsvarar ca 46% anser jag det ändå vara en mycket relevant ökning. Man P ökar dock bara några hundradelar, ca 7%, vid en beräkning där jag tagit hänsyn till fler decimaler (ökning från 1,053 till 1,124). I grupp 3 förekommer ord bland männen som de inte använde när de befann sig i grupp 2, men som däremot kvinnorna använde i grupp 1. Redan på sidan 3 i undersökningsmaterialet använder man V för första gången *jätte-* (*dom e jätteäckliga*) och på sidan 5 använder han *mycket* (*kunde ju se mycke mer*). Faktiskt och säkert är fler sådana nytillkomna ord för man V. Man P använder sig för första gången av *säkert* (*Mm skulle säkert uppskattas (P:grupp3:12)*) vilket han inte använde i grupp 2. Det verkar också som att de båda männen har övergett alla de ord som de inte hade gemensamt

med grupp 1 kvinnor, när de hamnar i den blandade gruppen: *synnerligen, grymt, förtvivlat, rent, bara och direkt*.

Kvinna L har gått från en andel på 3,7 till enbart 1,9 uttryck per 100 löpord, motsvarande ca 48% i minskning och kvinna E från 1,7 till 1,2 uttryck per 100 löpord, ca 30% minskning. Inte heller här en dramatisk förändring om man ser till andel ord som minskar. Men med samma argument som ovan så är det relevant att utifrån uppsatsens syfte titta på förhållandena även procent. (Se diagram 9, s 28.) I grupp 3 blandad grupp är det fortfarande *jätte-* (elva stycken) och *faktiskt* (19 stycken) som dominerar kvinnornas val av förstärkningsuttryck, men antalet är i stort sätt halverat. Något som är mycket intressant, eftersom de hade dubbelt så lång tid på sig. Kvinnorna har alltså generellt minskat sin användning, men inte förändrat valet av ord så mycket. De ord som kvinnorna var ensamma om att använda i jämförelsen mellan grupp 1 och 2 är de fortfarande ensamma om att använda i grupp 3 *himla* (så *himla* *outnyttjat område*, L:grupp3:25), *särskilt* (inte *särskilt* *varm*, E:grupp3:13), *helt klart* (*de e ju inte budgeterat helt klart*, E:grupp3:19) och *mer* (*något lite mer större*, E:grupp3:9).

Både männen och kvinnorna minskar generellt sin användning av tabu-, slangord och svordomar och ligger i stort sett på samma nivå: kvinnorna totalt 18 stycken och männen 16 stycken. En beräkning visar att kvinnorna minskar andelen från 29% (49 stycken av 165 i grupp 1) av det totala antalet förstärkningsuttryck till 22% (19 av 85 stycken i grupp 3), och männen minskar sin andel från 40% (41 av 103 stycken i grupp 2) till 33% (22 av 66 stycken i grupp 3). Slangordet *grej* domineras fortfarande av man V i den blandade gruppen och tas upp av kvinna L som inte använde det när hon befann sig i grupp 1.

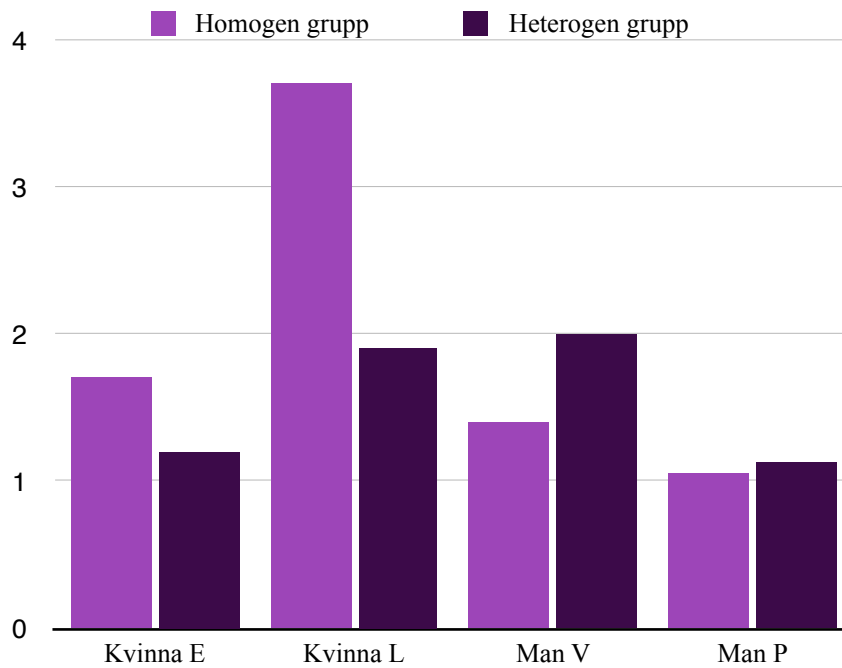

Diagram 9. Skillnaden mellan andel förstärkningsuttryck per 100 löpord hos kvinnor och män i grupp 1 respektive 2 jämfört med grupp 3 blandad grupp.

4.3 Slutsatser

Det är tydligt att kvinnorna helt enligt tidigare forskningsresultat är mer benägna att använda sig av förstärkningsuttryck än män. Enligt tidigare forskning (se kapitlet bakgrund/språk och identitet) kan detta bero på kvinnornas inlärd språkstrategier, men också på att de känner sig familjära med varandra och har en stark grupptillhörighet. Förmodligen är de också engagerade i ämnet.

Det är också tydligt att män och kvinnor i sina homogena grupper har olika regler kring vad som är allmänt gångbart i ett samtal med samma kön. Det finns alltså skillnader i val av ord hos männen och kvinnorna. *Väldigt* accepteras och används flitigt av båda könen, men i övrigt verkar männen utmärka sig med svordomar, slang samt adverbena *synnerligen*, *helt*, *för*, *rent*, *bara* och *direkt*. Kvinnorna väljer hellre tabuord och slangprefixet *jätte-* samt t ex *underbart*, *otroligt*, *särskilt*, *alldeles*, *säkert*, *helt klart*, *naturligtvis* och *absolut*. Kort sagt så svär männen mer, medan kvinnor använder fler förstärkningar som kan anses mjukare. Något som också stämmer överens med tidigare forskning.

Resultatet visar dock på att när man P befinner sig i grupp 2 män så ligger han närmare grupp 1 kvinnor i sitt val av förstärkningsuttryck. Man P använder sig av minst antal förstärkningsuttryck av männen och väljer ord som påminner om grupp 1 kvinnor t ex *faktiskt*, *säkert* och *mycket*. Han använder inte heller svordomar, endast ett tabuord *idiotsäker* och endast tre typer av slangord *snappa upp*, *tradig* och *jätte-*. Dessutom använder han *jätte-* två gånger vilket vi konstaterat är ett typiskt kvinnligt förstärkningsuttryck. Med andra ord verkar man P använda en något mer ”kvinnlig” språkstrategi.

Sammanfattningsvis så anpassar både männen och kvinnorna sitt antal och val av förstärkningsuttryck mot varandra, helt enligt ackommodationsteorin. Störst skillnad ser man dock hos männen som både ökar i antal och förändrar ordvalet. Man V går från att använda mer manligt språkbruk t ex *just* och *helt* i grupp 2 till att inte bara öka andelen förstärkningsuttryck mest, utan också anamma ett par av de typiska förstärkningsuttrycken

från grupp 1 kvinnor så som *jätte-* och *säkert*. Kvinnorna däremot minskar sin andel förstärkningsuttryck, men är mycket mindre benägna att anpassa valet av ord till männen. De överger dock ett fåtal av sina allra mest typiskt kvinnliga förstärkningsuttryck såsom *otroligt* och *alldeles*. Men anammar bara ett typiskt manligt ord: *precis*.

5 Diskussion

Min undersökning och den moderna forskningen konstaterar att användandet av förstärkningsuttryck hos kvinnor och män skiljer sig åt, både till antal och val. Helt enligt tidigare forskning så använder kvinnorna fler förstärkningsuttryck än män. De verkar också härma varandra och upprepa varandras förstärkningsuttryck för att på så sätt markera grupptillhörighet. Hos männen i grupp 2 är det dock större skillnad mellan informanterna vad gäller val av förstärkningsuttryck. En man använder sig någon gång av typiskt kvinnliga uttryck, och en annan bryter genom att använda många svordomar. Jag skulle vilja påstå att männen därmed verkar något mer individuella och kvinnorna verkar ha större behov av att känna och skapa gruppgemenskap.

Jag skulle vilja knyta mina resultat till Mc Mullen & Pasloskis teori om att människor känner sig friare att lägga mer styrka bakom sina ord i situationer där de känner sig bekväma, familjära och engagerade. Det kanske är så att kvinnor generellt känner sig mer familjära och engagerade eftersom deras språkstrategi verkar vara att använda fler förstärkningsuttryck? Å andra sidan, trots att männen visar på något fler individuella skillnader och färre antal förstärkningsuttryck så är de relativt frikostiga med slang, vilket ändå markerar att de talar informellt och vänskapligt med varandra. Kort sagt så känner sig även männen i viss mån familjära med varandra, men visar det på ett annat sätt (Kotsinas: 1998:62).

Det mest intressanta i den här undersökningen var dock när männen och kvinnorna blandades. Här visade sig den så kallade ackommodationsteorin stämma helt. Det viktigaste för informanterna i grupp 3 blev att skapa en ny gruppgemenskap, och därför anpassade sig både männen och kvinnorna efter varandra. Kvinnorna använde färre förstärkningsuttryck, medan männen använde fler. Det innebar att alla informanterna i grupp 3 i stort sätt använde lika många. Uppenbarligen är önskan om att passa in i den nya gruppkonstellationen med blandade kön viktigare än könsmarkerande samtalsstrategier.

Kvinnorna förändrade dock inte sitt val av förstärkningsuttryck i lika stor utsträckning som männen. Kanske kan det betyda att deras behov av könsidentifiering är starkare än männens? En annan teori kan vara att det beror på maktfördelningen i gruppen.

Eftersom ackommodation är konvergent så anpassar sig den som har minst makt eller lägst status efter den som har högre status och makt. Sätter vi den teorin i samband med dominansmodellen så borde de kvinnliga informanterna ha anpassat sitt val av förstärkningsuttryck mer åt männens än tvärtom. Men i den här undersökningen är det i princip kvinnorna som sätter språkstrategierna för grupp 3. Det kan så klart bero på att man P:s redan mer kvinnliga strategier, som i sin tur påverkar man V att anpassa sig så mycket. Det kan också bero på att kvinna L är dominant, och på så sätt sätter ribban för de andra gruppmedlemmarna. Ovanstående resonemang skulle fullständigt omkullkasta Lakoff:s (1973:50) teori som säger:[...] men's language is increasingly being used by women, but women's language is not being adopted by men". Å andra sidan så menar ju Bradac & Mulac att förstärkande ord inte bör användas som språkvariabel i forskning kring uttryck för makt. Hur som helst så hade det varit intressant att göra en mer omfattande språkvetenskaplig forskning generellt kring mäns och kvinnors olika samtalsmarkörer och gruppidentifiering. Allra helst i ett samarbete mellan språk- och genusforskare, vilket skulle kunna ge oss nya infallsvinklar kring samtal, grupptillhörighet och kön.

6 Avslutning och sammanfattning

Tidigare forskning har ofta handlat om mäns och kvinnors sätt att hantera olika typer av samtalsstödjande signaler där förstärkande ord (intensifiers) har varit en av flera variabler. I den här uppsatsen har jag dels breddat begreppet till att innefatta uttryck som har förstärkande effekt samt fördjupat mig i bara dessa. Mitt syfte var att undersöka huruvida antal och val av förstärkningsuttryck skiljde sig mellan kvinnor och män i ett samtal kring ett för informanterna engagerande ämne så som miljön på Institutionen för Nordiska språk var 1994. Med hjälp av transkriberingar av videoinspelningar från en grupp med bara kvinnor, en med bara män och en med blandat kvinnor och män fick jag fram både skillnader och likheter. Undersökningsmaterialet bekräftar tidigare forskningsresultat att kvinnor använder fler förstärkningsuttryck än män, samt att de svär i mindre utsträckning. Men min undersökning bekräftar också att den så kallade ackommodationsteorin stämmer så tillvida att män och kvinnor anpassar sitt val och antal förstärkningsuttryck till varandra när könen blandas. Informanterna hittade helt enkelt en ny grupptillhörighet mellan sig genom att kvinnorna använde färre förstärkningsuttryck och männen använde fler än i sina homogena grupper. Dessutom svor männen mindre, använde fler typiskt kvinnliga förstärkningsuttryck och övergav sina typiskt manliga. Det faktum att männen verkade anpassa sig något mer än kvinnorna i den blandade gruppen var ett resultat som jag tycker vore intressant att forska vidare i.

Litteratur- och källförteckning

- Bradac, James J, 1988: Language Variables: Conceptual and Methodological Problems of Instantiation. I *A handbook for the study of human communication*, red. Charles H. Tardy, s 301-322. Norwood: Ablex Publishing Corporation
- Coates, Jennifer, 1993: *Women, men and language*. London: Longman Group.
www.runeberg.org/kvinnosp
- Einarsson, Jan, 2004: *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur
- Kotsinas, Ulla-Britt, 1998: *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB
- Kotsinas, Ulla-Britt, 2003: Slang – Språkets uppkomlingar. *Språkvård 3/03*: s 4-10
- Lagerholm, Per, 2005: *Språkvetenskapliga uppsatser*. Malmö: Studentlitteratur
- Lakoff, Robin, 1973: *Language and woman's place*. Berkeley: Department of Linguistics, University of California
- Malmgren, Bertil, 1970: *Språket och människan*. Stockholm: Aldus/Bonniers
- Malmgren, Sven-Göran, 2001: Faktiskt, förstås och många andra. I projektet *Det svenska ordförrådets utveckling 1800-2000*, red. Sven-Göran Malmgren och Hans Landqvist. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet
- Mc Mullen, Linda M. & Deborah D Pasloski, 1992: Effects of Communication Apprehension, Familiarity of Partner, and Topic on Selected "Women's Language" Features. I *Journal of Psycholinguistic Research, Vol 21, No 1*, red. R.W. Rieber, s 17- 30, New York: Plenum Publishing Corporation
- Nilsson, Jenny, 2002: Grymt snäll, hemskt trevligt och adverbcykeln.
Språkvård 3/02: s 6-10
- Nordenstam, Kerstin, 2003: *Genusperspektiv på språk*. Stockholm: Höskoleverket
- Ohlsson, Maria, 2008: Språk och genus. I *Sociolingvistik*. red. Eva Sundgren.
Stockholm: Liber
- Paradis, Carita, 1995: Jolly good and terrible nice – Om förstärkningsuttryck i mäns och kvinnors språk. I *Hon och Han*, red. Hans Andersson och Ulf Telemann, s 73-78. Lund: Studentlitteratur
- www.slangopedia.se

Bilaga 1

Underlag för videoinspelning

Hur kan den fysiska miljön vid institutionen för nordiska språk förbättras?

Vi i institutionen för nordiska språk finns ett utbrett missnöje med den fysiska miljön. Det gäller både undervisningssalar och andra lokaler. Institutionsstyrelsen avser att förbättra förhållandena och vill därför ha förslag på åtgärder från studenterna. DU är utvald att representera institutionens studenter och ombeds komma med förslag till förbättringar efter diskussion i grupp med dina kurskamrater.

Gruppdiskussionen skall hållas inom vissa ramar för att ge underlag till studier inom en kurs i språksociologi. Gruppsamtalen kommer därför också att videofilmas. Följande ramar gäller: Gruppen får max 60 minuter att diskutera ämnet.

Tack på förhand!

Bilaga 2 Resultattabell grupp 1

Kvinnlig grupp	kvinnna E	kvinnna L	kvinnna M	SUMMA
alls	2			2
helt	1			1
så	4	3		7
våldigt	3	9	3	15
mycket	2	4	3	9
fruktansvärt		1		1
alldeles	2	1	1	4
underbart			1	1
otroligt	1	1		2
varmt	1			1
oerhört			1	1
riktigt	1			1
särskilt	4		1	5
för	3	1		4
mer/mest	2			2
allra	2	1		3
verkligen	3	6		9
faktiskt	12	8	3	23
överhuvudtaget	3	1	2	6
naturligtvis	2	3		5
helt klart	2	1		3
hur...som helst		1		1
kallt	1			1
säkert	6	1		7
absolut	1			1
just	1			1
piss-	1			1
dö-		1		1
spy-	1			1
skit/skiter/skittigt	2	3		5
jäkligt			1	1
jädrigt	1			1
fräckt (bet coolt)	1			1
jätte-	10	13	5	28
himla		2		2
svin-		1		1
grej	1		2	3
schyssta			1	1
kul		1	1	2
för fem öre		1		1
SUMMA	76	64	25	165

Bilaga 3 Resultattabell grupp 2

Manlig grupp	man V	man P	man T	SUMMA
helt	4	1	1	6
så	1		1	2
väldigt	1	4	2	7
mycket		4		4
riktigt	1			1
alldeles	2			2
synnerligen	1			1
oerhört	1			1
förtvivlat		1		1
för	2	2	2	6
faktiskt		6	4	10
precis			2	2
överhuvudtaget	3		1	4
just	4			4
säkert		3		3
absolut	1			1
rent			1	1
alls	1			1
naturligtvis		1		1
bara			1	1
direkt		1		1
skit			1	1
missfoster			1	1
idiot-		1		1
dynga	1			1
jävla			5	5
fan			3	3
helvete			2	2
seg	1			1
heavy metal	1			1
blaska	1			1
grej	6			6
grym			2	2
hyfsade	1			1
snappa upp		1		1
kuta	1			1
tradig		1		1
döna			1	1
käk	1			1
mossigt			1	1
kanon			1	1
kul	1			1
taskig	3			3
femtielfte			1	1
jätte-		2	3	5
SUMMA	39	26	36	103

Bilaga 4 Resultattabell grupp 3

Blandad grupp	man V	man P	kvinn E	kvinn L	SUMMA
helt	2		3	2	7
så	1	3		3	7
väldigt	3	4	3	3	13
mycket	2	1	1	4	8
fruktansvärt		1			1
riktigt	2	1	1		4
liiskt			1		1
särskilt			1		1
betydligt	1				1
fullständigt		1			1
mer/mest			1		1
för	1	1	1	1	4
herrans				1	1
oerhört			1		1
världens	1				1
verkligen	1			2	3
faktiskt	2	3	10	9	24
överhuvudtaget	1	1	2	3	7
naturligtvis		3	2		5
precis		1		3	4
alldes	1				1
hur...som helst		1			1
säkert	2	2	1	1	6
helt klart			1	1	2
speciellt	1				1
alls				1	1
fin-				1	1
bajs-	1				1
spy-			1		1
skit		1	1		2
fan	1				1
jätte-	3	1	6	5	15
coolt			1		1
himla			1	1	2
störigt	1				1
fräckt	1				1
grej	6		1	2	9
mysko	1				1
kul	1				1
tomte	1				1
taskig		1			1
king	2				2
Here we go				1	1
mission impossible	1				1
you never know			1		1
SUMMA	40	26	41	44	151